ئەو ڕۆمانە جوانەی، کەم خوێندرایەوە.. شوان حەسەن

ڕۆمانی ” پیاوێکی بێچارەنووس” لە نووسینی (ئیمرە کیرتەز) ، لە وەرگێڕانی(ڕووناک شوانی).

زۆر جار لە ڕێگەی هەندێک وشەوە، دەڕوانمە ئاستی زانیاریی(مەعریفە) نووسەر، بەرپرسیارێتیی و بوێرییەکەی، بەرانبەر چەند چەمک و دەستەواژەییەک بۆ من زۆر گرنگ و سەرنجڕاکێشن. چەند ساڵێک بەر لە ئێستا، ناونیشانی ئەو کتێبە، سەرەتا وەک فیلم کەوتە بەرچاوم، بەدوای نووسەرەکەدا گەڕام و بەشێک لە چاوپێکەوتنەکانم خوێندەوە، لە نێوان فیلمەکە و چاوپێکەوتنەکان، نزیکبوونەوەیەکی زۆرم بە ئەو نووسەرە دروستبوو، زۆر دڵنیا نیم کە کتێبەکەم بە سویدی خوێندبێتەوە، چونکە کتێبی دیکەی ئەو نووسەرەم خوێندیتەوە. بەڵام هیندەی پێمکرا بێت چاوپێکەوتن، ئەو نووسینانەی لەسەری نووسراوە بخوێنمەوە. دڵخۆشم کە ئێستا بەزمانێکی جوان و دەوڵەمەندی کوردی ڕۆمانەکەی دەخوێنمەوە، ڕاستییەکەی هەموو کتێبێک گرنگە، بەزمانێکی دەوڵەمەند وەربگێڕدرێت، هەتا نزیکبوونەوە و ئاشنابوونێک دروست بێت، لە نێوان زارەوە و بنزاراوەکان، خۆشبەختانە ئەو کتێبە دڵخوازەی من ، ئەو شانسەی پێ بڕایە، بۆیە لە دڵەوە سوپاسی وەرگێڕ دەکەم.

بەگشتی لە سوید گرنگییەکی زۆر بە نووسینەکانی (ئیمرە کیرتیز) دەدەرێت، باوەڕم وایە، تەنیا پەیوەندی بەوەوە نییە، کە “خەڵاتی نۆبڵ”ی وەرگرتووە، بەڵکو شاهەدێکی زیندوویی هۆلۆکۆستیش بووە.

ئەو پێچەوانەی وتە بەناوبانگەکەی (تیودۆر ئەدۆرنۆ) کە دەڵێت” لە دوای ئاوشڤیتز ناتواندرێت چیتر شیعر بنووسرێت” ئیمرە کەرتیز دەڵێت ” نەخێر لەدوای ئاوشڤیتز تەنیا دەتواندرێت ئەدەب لەسەر ئاوشڤیتز بنووسرێت” خۆی هەردووکیان گوزراشت لە گەورەیی پرۆسەی “کۆمەڵکوژی جوولەکەکان” دەکەن، چونکە ئەوان ئەگەر لە ئامرازیش هاوڕانەبن، ئەوە لە ئامانجە گەورەکە، قەت دژی یەکتر ناوەستنەوە، بۆیەش توانیان ئەو مێژووە بە زیندوویی بهێڵنەوە، نەک هەر بۆ میللەتەکەی خۆیان، بەڵکو بۆ شەرمەزارکردنی ئەو میللەتانەش کە بەشداربوون لە کۆمەڵکوژییەکە، وەهەروەها ئەوانەش کە بێدەنگیان هەڵبژارد. بەڵام ئیمرە کیرتیز ووریایە، وەک خۆی دەڵێت:” هەرگیز نەمویستووە ببم بە نووسەری گەل” لە شوێنەکیتر دەڵێت:” نامەوێت

هۆلۆکۆست بنووسمەوە، بەڵکو دەمەوێت ڕۆمان بنووسمەوە" نایەوێت دەقە ئەدەبیەکەی ل□ن□او مێژوودا بتوێنێتەوە، بەڵکو ئەدەب بنووسێتەوە، بە بڕوای من ئاگایی نووسەر لەسەر ئەو جۆرە بابەتانە زۆر گرنگە، واتە کە لەسەر بابەتێک دەنووسی، بزانی چەند بۆ خۆت گرنگە، نەک گەرمی بازار.

دەچینە لای ناونیشانەکە و لە ڕێگەی وشەی " چارەنووس" خوێندنەوەیەک بۆ دنیابینی نووسەر دەکەین.

با سەرەتا ئەوە بڵێم، لە مێژە بۆم یەکلابۆتەوە، کە سەرچاوەی ئەو وشەیە لە میتۆلۆژیاوە پەڕیوەتە ناو هەندێک لە داستان ، هۆنراوە، ئاینە ئیبراهیمیەکان و …

چارەنووس بەکوردییەکی پڕ بە پێستی وشەی قەدەرە.کە بەهۆی کاریگەری ئاینی ئیسلامەوە، پەڕیتەوە ناو زمانی کوردی و بووە بە وشەیەکی کوردی.

بۆ تێگەیشتن لە چارەنووس، دەکرێت بگەڕێینەوە سەر حیکمەتی چیرۆکە ئەفسانەکەی " گرێی ئۆدیب" لە یۆنان، کە ئامانج تێیدا ئەوەیە، ئەوەی لەچارەت نووسرابێت هەر ئەوەیە، ئەگەر کۆتای□کەی بە کووشتنی باوکت و هاوسەرگیری لەگەڵ دایکشت کۆتایی بێت، ناتوانی لەوەی بۆت نووسراوە ڕزگارت بێت.

بەڵام جوانیەکەی ئەو ڕۆمانە لەوەدا دەست پێدەکات، نووسەرێک زۆر بە ووریایی ما□□□ ل□گەڵ ئەو چەمکە دەکات و بەسەر ڕابردوودا پازدەدات و لە زەمەنێکی مۆدێرن دەنشێتەوە، ڕاستگۆیانەترە ئەگەر ناونیشانەکەی بڵێم کە دەکەوێتە ناوەڕاستی ئەو بازنەیەی کە کافکا لە " دادگایی" بۆی دیارکردووین، لەوێ پێمان دەڵێت لەژێر سایەی دەسەڵاتێکی ستەمکار، تۆ خاوەنی خۆت نیت، بەڵکو دەسەڵات چارەنووست دەنووسێتەوە، واتە قەدەرێک لە دەرەوەی دەسەڵاتە غەیبیەکەی ناو ئەفسانە و ئاینەکان، بوونی هەیە. بەهەڵە خوێندنەوەی بۆ مەکە؟ نووسەر لە چاوپێکەوتنێک دەڵێت" باوەڕم بە ئاین و دەوڵەت نییە" بەڵام ئەوەمان لە بیرنەچێت لە ژێر سایەی دەسەڵاتێکی دیکتاتۆر، هاوڵاتی خاوەنی شکۆ، لە ئێستا و داهاتووێکی نادیاردا دەژی . هەر بۆ بە بیرهێنانەوە(ئوریانا فالاچی) لە چاوپێکەوتنێک لە قەزافی دەپرسێت" تۆ باوەڕەت بە خودا هەیە؟

معەممەر قەزافی: روون و ئاشکرایە. بەڵێ بە دڵنیاییەوە! بۆچی ئەم پرسیارە دەپرسیت؟

ئۆریانا فالاچی: لە بەر ئەوەی لام وابوو تۆ خۆت خودایت!

ئۆریانا باش دەزانێت، ئەو جۆرە دەسەڵاتدارانه، پەیڕەوی دەسەڵاتی خوایی دەکەن و، چارەنووسی هاوڵاتیەکانیان خستۆتە ژێر دەستەڵاتی خۆیان.

پاڵەوانە بچکۆلانەکەمان دەڵێت" چما نایانەوێت ئێمە حالی ببن. گەر چارەنووس هەبێت ئەوە ئازادی شیاو نییە…بە پێچەوانەوە گەر ئازادی هەبێت ئەوا هیچ چارەنووسێک نییە"

ڕێگەچارەیەکترمان نییە، جگە لەوەی پێکەوەگەشتێک، بەناو ئەو ڕۆمانەدا بکەین، بزانین کە چارەنووسی کارەکتەرەکان دەنووسێتەوە؟ ئایە چارەنووسێکی پارچە پارچەکراوی مرۆڤێک، یەکدەگرێتەوە؟ گریمان بەچارەسەرییە دەروونییەکان لێک نزیکیش بکرێتەوە، بەڵام ئایە هێزێک هەیە، ئەو زەمەنەت بۆ بگەڕێنێتەوە؟

نووسەر بۆ زەمەنێکمان دەگێڕێتەوە، کە تەمەنی چواردەساڵە، بە هۆکارێک زیندانی دەکرێت، کە بەلای ئەو قەت بابەت نەبووە، ئەویش "جوولەکەبوونییەتی" کە بۆ ئەو تادەشمرێت واتایەکی نییە، بەڵام ئەو کاتە بۆ دەسەڵاتێکی نازی کە (هەنگاریا) داگیردەکات زۆر گرینگە، لەڕوانگەی نازییەکان لەبەر ئەوەی ئەو جوولەکەیە کەواتە مافی ژیانی نییە، ڕاپێچیی دەکەن بەرەو تاقیگەکانیان، ئیمرە لە چاوپێکەوتنێک دەڵێت:" ئاوشوێتز منی کرد بەجوولەکە" لەوێوە بەچارەنووسی کارەکتەرەکەمان دەست پێدەکات، بەڕێککەوت هێزی سۆڤیەت ئەو ڕزگاردەکەن و دەگەڕێتەوە ناو کۆمەڵگەکەی خۆی، کە لێی دەپرسن" کە گەڕایتەوە ناویان هەستت بەچی کرد؟" دەڵێت" ڕق" ئەوەی چاوپێکەوتنی لەگەڵ دەکات، دەیەوێت هۆکاری ڕقەکە بزانێت، نووسەر دەڵێت" پێیان ناخۆش بوو، کە ڕزگارم بوو، دیاربوو بۆ هەنگارییەکان دەرفەتێکی باشبوو، ئەمە نەهێڵن" تۆ سەیربکە، ئەوە ڕەوشتی کۆمەڵگەیەک بێت تۆ لە نەوایانیاندا گەورەبووبیت و ڕێگەت لەو نیشتیماندا ڕۆچۆوبێت، ئایەچۆن دەتوانی ژیان لە نێویاندا بکەیت؟ لە کاتێکدا دەست و دراوسێیەکانی دوژمنەت، دەستی دوژمن بگرن و ماڵە و ماڵی پێبکەن، هەتا ژیان و ماڵ و موڵکت لێ بستێنن، ئەوە چ چارەننووسێکە؟ ئیمرە کیرتێز هەر ئەوە دەخاتە سەر ناسنامەکەی" نەخۆم بە جوولەکە دەزانم نە بە هەنگاری"

بەمن زۆر خۆشبوو، کە لە دەمی پاڵەوانەکە ئەو هەستەم خوێندەوە، کە پێشوتر کرێتیز لە چاوپێکەوتنێک باسیکردبوو، ئاخر هەندێک ئازار وەک کووتانی خاڵ وان، لەوانەیە گونجاوتربێت بڵێم، وەک ژمارە کوتراوەکانی دەستی جوولەکەکانی، زیندانی دەستی نازییەکان وابێت" گەرەکی بوو بزانێت- چ هەستێکم هەبوو کاتێک بۆ وڵات گەڕامەوە و ئەو شارەم بینییەوە کە جێم هێشتبوو؟- ،،گوتم، "ڕک" بڕێک بێدەنگ بوو… بگرە باش دەزانێت ڕقم لە کێیە، گوتم،" گشتیان"دیسانەوە بێدەنگ بوو"بێ گومان هەمووتان دەزانن پاش ئەوەی نازییەکان دەردەکرێن، سۆڤیەتییەکان دێن، ئەوجارە چارەنووسی " ئیمری " دەکەوێتە دەست سۆڤیەتییەکان، ئەوە چ نەهامەتییەکە، لە نیشتیمانێک

بژیت حەز لە زمان و خەڵکەکەی نەکەی؟ نەشتوانی بەجێی بهێڵی وەک خەی باسی دەکات. سەقیەتیشی سەرەتا وەک ڕزگارکەرێک و پاشان وەک داگیرکەرێک سنووری ژیان و هزرت بە دیاری بکەن؟ ئەوە چارەنووسە یا داهاتووەکە بە خەت دیاری دەکەیت؟ پاش ماوەیەک کەشەی لەگەڵ ئەوانیش بە دروست دەبێت، حەز لەوانیشی ناکات،. ئاخر ئیمرە کیرتێز دەڵێت:" نووسین ناسنامەی منە" کەواتە زۆر زەحمەتە نیشتیمانێکی دادپەروەر بە زمان بدۆزێتەوە، هەتا ئیسرائیلی مەملەکەتی جوولەکانیش نابێت بە ماڵێک بێ ئەو.
لە چاوپێکەوتنێک باسی ئەوە دەکات کە حەزناکات منداڵ بنێتەوە(بێ گومان ئەو پەیوەندی بە یەکێک لەو دەرئەنجامانەوە هەیە، کە لە پاش خوێندنەوەیەک وورد، لەسەر کۆمەڵکوژییەکە دەیگاتە) بەڵام خۆشبەختانە هۆکار نییە، بە (ماگدا)ی هاوژینی ، چونکە ئەو چوار منداڵی لە پیاوەکەی پێشوتر هەیە، بەڵام دەڵێت" کتێبەکانم دەمهێڵنەوە" خاڵێکی جوانە کە باوەڕی بە بەردەوامبوون هەیە، لە ڕێگەی کتێبەکانیەوە. وەک گوتم ئەوە چارەنووسی نووسەرەکەی ئەمەیە. لە چاوپێکەوتنێک زۆر بە خراپی باسی مێژووی کۆن و ئێستای ئەوروپا دەکات، هۆکاری هۆلۆکۆستیش بە مێژووە دڕندانەکەیان دەگێڕنیتەوە و هەنووکەی ئەوروپاش بە پاسیڤ و لە دەرەوەی مێژوو وەسفدەکات، بەکورتییەکەی دەڵێت" ئەوروپا کاریگەری ئێرۆنی لەسەر دەرەوەی خۆی نەمایە" ئەو باوەڕەی وایە " ڕک" هەر بەردەوامە بەڵام ناسیۆنالیستە ئەوروپییەکان ، ناوەکەیان لە" جوولەکە" کردووە بە" موسلمان"، مەبەستی ئیسلامییەکان نییە، چونکە جیاوازییەکە باش دەزانێت. بەداخەوە مێژوو پێمان دەڵێت" ڕق بەرانبەر بەگروپێک، هەمیشە هەبووە، هەتا ئێستاش هەر بەردەوامە" .
پاش ئەوەیە کەمێک نووسەرە دڵخوازەکەی منتان ناسی، ئایە مرۆق چارەنووسی بەدەستە خۆیەتی یان نا؟
ڕۆمانی " مرۆڤێکی بێ چارەنووس" هێندە جوان و ڕاستگۆیانە نووسراوەتەوە، لەهەندێک شوێن وەک خوێنەر ئارامییەکەی پاڵەوانەکەمان ماندووت دەکات، بەڵام کە بە ببیرت دێتەوە پاڵەوانەکەمان منداڵەکە، دیسان بەردەوام دەبیت لە خوێندنەوەی.
ئەو ڕۆمانە، وێنەیەکی تەواو جیاوازت دەداتە لەسەر (ئاوشفێتز- بۆشڤەڵد) ئەوانەی کە بە خۆی دیتیتی، وەک منداڵێکی چواردەساڵ، چۆن هەستی پێکردووە، لەشوێنێک ئەوها باسی سەربازە ئەڵمانەکان دەکات" دەبێت دان بەوەشدا بنێم، کە بە بڕوای من یەکزەڕە ترسناک نەبوون، بەڕەوتەکی ئارام دەهاتن و دەچوون، پاسەوانی ڕیزەکانیان دەکرد، وەڵامی پرسیاریان دەدایەوە، سەریان دەلەقاند، تەنانەت دەستانە بەسەر شان و پشتی هەندێکمانیان دەدا" کۆمەڵناسەکان ئەوەیان

یەکلاکردۆتەوە کە منداڵ بەگشتی لە ئێستادا دەژیت، ڕەها نییە، چونکە منداڵیش جیاوازیان تێدایە، بەڵام پاڵەوانە گچکەکەی ئەمە زیاتر لەزۆرینەی منداڵەکان دەچێت. بۆیە وەک منداڵێک چی دیتەوە ئەوە دەگێڕێتەوە، لەو کاتەی لە بەندگەکەی هەواڵی ئازادبوونیان بۆ کۆمەڵێک زمان دەگوترێتەوە، دەڵێت:" ئەمیش دروست وەکوو ئەوانی پێش خۆی، لە ئازادی بەولاوە باسی هیچ شتێکی دیکە ناکات، تەنانەت بە وشەیەک، نە بە ئاماژەیەک باسی ئەو شەربایە ناکات، کە وەختە سوێمان بۆی بەتەوە و بۆمان نەهاتووە" لە شوێنێکیتر وەک بڵێیت شتێکی نوێی ئاشکراکردبێت دەڵێت" بە بوێرییەوە دەڵێم، نەمبیستووە لە هیچ شوێنێکی دیکەی جیهاندا هێندەی نەو گرتووان باسی ئازادی بکرێت"وەک گوتم ئەوە نیشاندانی خەیاڵی منداڵێکە کە لە ئێستادا دەژی و ئەوەی پێویستی پێی هەیە لە هەموو شتێکی دیکەی پێ گرنگترە، برسییەتی کەواتە خواردنی دەوێت" هەروەها سەرتاشەکانیشی لێ بووە و سابوونیان دراونەتێ، پاشان ئەوانیش چوونەتە گەرماوەکە و لەوێدا – وەکوو بیستم- هەمان بەلوعە و دووشی ئاوی لێ بووە، لە لەوێدا لە جیاتیی ئاو، گازیان بەسەردا پژاندوون" بێ گومان ئەوە یەکلابۆتەوە کە گازیان بەسەر جوولەکەکاندا پژاندوو، بەڵام پاڵەوانە بچکۆلانەکەی ئێمە ئەو ڕاستییە نازانێت، بۆیە دەڵێت" وەکوو بیستم" ئەوە گرنگی گێڕانەوەیە، چی دەبینێت و چی دەبیستێت لێک جیابکەیتەوە. " ئەمە ئەو شوێنەیە، کە لە ئاوشفتزدا باسیان لێوە دەکرد، شیر و کەرە دەرخواردی دەدرێن تاوەکوو – بۆ نموونە- هەموو ئەندامەکانی ناوسکیان بۆ لێکۆڵینەوە و کەڵکی زانستی دەر دەهێنن. لێ دیارە ئەمە تەنێ بۆچوونێکە" وەک گوتم نووسەر لە زۆر کەس ڕاستییەکان باشتر دەزانێت بەڵام ئەو دەیەوێت ئەو کاتمان بۆ بگوازێتەوە کە بەخۆی دیتیتی و بیستیتی، بۆیە زۆر بەڕاستگۆیانە دەڵێت:" تەنێ بۆچوونێکە" بە بڕوای من ئەو جۆرە ڕاستگۆییە پێگەی نووسەر و نووسین بەرزتر دەکاتەوە، چونکە منداڵێک کە کۆمەڵێک لێکدانەوە ببینێت، نایەت یەکێک هەڵبژێرێت و بیکات بە یەقین، ئەگەر بەڵگەی بەهێزی نەبێت، بۆیە گرنگە وەک بۆچوونێک ئاماژەی پێ بکات و خۆی ناکات بەشارەزا.

ئەو ڕۆمانە، هەموو ئەو تێڕوانینە کەم زانیارییانەی بەشێک لە ڕەخنەگرانی کوردی هەڵدەوەشێنتەوە، کە بە کەمکردنەوەی کتێبێک وشەی “ژیاننامەی نووسەر” بەکار دەهێنن، ئیمرە لە چاوپێکەوتنێک دەڵێت” دوای چەندان ساڵ، لەخەیاڵی نووسینیبووم ، هەتا ڕۆژێک ڕۆمانی ” نامۆ”ی (ئەلبێرت کامۆ) دەرگایی خەیاڵیکردمەوە، سێزدە ساڵی پێچوو تا لەو ڕۆمانە تەواو بووم” بەدڵنیاییەوە ئەو تەکنیکە بەرزە، پێویستی بە کاتێکی زۆرە، ئەمن تێبینم کردیە، بەشێک لە خوێنەر و

ڕەخنەگرەکانمان نووسینەوەی هەقیقەت و ژیاننامە لێک جیاناکەنەوە. جارێک لە کۆڕێکی (susanna alakoski) بووم، گوتی:" زۆریان نووسی و گوت کە ڕۆمانەکەم ژیاننامەی خۆمە، هیچم نەگوت، تا ڕۆژێک بێتاقەتبووم بە ڕۆژنامەنووسێکم گوت" تێگەیشتم، بەڵام ئایە ڕۆمانە یاخود نا؟" بە بەڵێ وەڵامی داوە، گوتم ئە تەواو" وەک گوتم هەندەی بەدوای ئەوەن بە وشەیەک یا بە ڕێنووسێک نووسینەکە بکوژن، ئەوە بەدوای ئەوەنین بزانن نووسەرەکە چی پێبەخشیوون، بێگومان ئەوەش پاشماوەی ماڵوێرانی شەڕە ئایدلۆژییەکانە، وەک ئەو، بەزەوقی ئەو نەنووسیت، کەواتە نووسینەکەت باش نییە و لە تەکنیکی هونەری ڕۆماننووسی نازانیت. ڕاستە ڕۆمانی " پیاوێکی بێچارەنووس" ژیاننامەی (ئیمرە کیرتێز) ە بەڵام کتێبێک نییە، نووسەر بە چەند دەمژمێرێک کۆتایی پێ هێنابێت. بەلای منەوە گرنگی ئەو ڕۆمانە لەوەدایە، دەروونی منداڵێکت بۆ شیدەکاتەوە کە لەژێر کاریگەری جەنگ و زینداندا ژیاوە. ڕۆمانەکە بە ووردی باسی شێوازی بیرکردنەوەی جووەکانت بۆ دەکات" گرنگ ئەوەیە نائومێد نەبین، چوون شتەکان بە شێوازێک بەسەر دەچن" بوونی ئەو هیوا و ئومێدە بناغەیەکی گرنگی کەسایەتی جوولەکە دروستدەکات، بۆیە(سیگمۆند باومان) کە یەکێکە لە کۆمەڵناس و بیرمەندە گەورەکانە، خەڵک بەگشتی بە ئەو خاڵە هاندەدات و دەڵێت:" لە هۆلۆکۆستیش خەڵک بە هیوا نەببوو" بە گومان پاڵەوانی ئەو ڕۆمانەش لەگەڵ گواستنەوەی ئازارەکان ئەو هیوا و ئومێدەمان بۆ دەگوازێتەوە" خۆکوژەکان، ئەمانیش دەگمەن بوون" دەسەڵاتی ستەمکار لەو هیوا و ئومێدە زۆر دەترسێت، بڵاوبوونەوەی بێ متمانەیی و ڕەشبینی گەورەترین سەرکەوتنە بۆ ئەو، بۆیە وەک (داقید بنگۆرین) گوتەنی:" ئەگەر چووی بە لای یەکێک وشەی موستەحیلی بەکارهێنا، بەجێی بێڵەو بڕۆ لای یەکێکتر" ئەگەر لەرێ شوێنیشی نەبێتەوە، ئەو ڕستەیە دەڵێم، بەداخەوە بەشێکی زۆر لەو نووسەرانەی دژە دەسەڵات، بە ئومێدی بڵاودەکەنەوە، بۆیە کاتیان هاتووە، بە وەرگرتنەوەی کۆمەڵێک وەڵام پشتیان لێ بکەین و بچینە لای کەسانیتر، چونکە هیچیان پێ نەماوە.

زۆر حەزدەکەم زیاتر باسی ئەو ڕۆمانە جوانە بکەم، ڕاستیەکەی وەرگێڕانی کتێب ڕادەی و زیرەکی وەرگێڕ نیشاندەدات، بۆیە زۆر سوپاسی بەڕێز(ڕووناک شوانی) دەکەم.کارێکی زۆر گرنگی کردووە.وەرگێڕ لە بەراییەکە دەنووسێت" ڕەنگە هاندەرم بۆ وەرگێڕانی ئەم ڕۆمانە، جگە لە ناوەڕۆکە ئینسانییەکەی، ئەوە بێت، کە لە نەوەدەکانیدا پڕۆسەی قڕکردنی کورد(ئەنفال) م لە لا بەرجەستە دەکات" هاوڕای وەرگێڕم، لە نێوان دێرەکان، بۆ ئەوەی لە ئازارەکان بگەین، دەبێت لە هونەری گێڕانەوە لێهاتووبین،

جوولەکەکان جگە لەوەی خاوەن سەدان کاری گرنگن لەسەر کۆمەڵکوژییەکەیان، ئەوە هەتا ئێستا پێنج کەسیشیان لە ڕزگاربووانی هۆلۆکۆست خەڵاتی نۆبلیان وەرگرتووە.

کۆڕبەندی کۆڵن و جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراو.. و: کاوە عومەر

بە پشتبەستن بە چاوپێکەوتنێک لەگەڵ کەناڵی جەدید ئامادە کراوە

حەسەن ساڵحی: لە ٢٢ی نیسان کۆڕبەندێکی گرنگ بە پشتیوانی لە میساقی ٢٠ ڕێکخراو لە شاری کۆڵنی ئاڵمانیا بەڕێوەچوو. لەم کۆڕبەندەدا ٧٣ ڕێکخراو و حزب و دامەزراوەی سیاسی بەشداریان کرد و پشتیوانیان لە جاڕنامەکە کرد و زیاتر لە هەزار و ٣٠٠ چالاکی کۆمەڵایەتی پشتیوانیان لە بەستنی کۆڕبەندێکی لەو شێوەیە کرد. لەم چاوپێکەوتنەدا دەمانەوێت لایەنە جۆراوجۆرەکانی ئەم کۆڕبەندە و گرنگی پێگەکەی بخەینە بەر باس و جارێکی دیکە پێداچوونەوە بە جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراودا بکەین.

حەمید تەقوایی، کۆڕبەندی کۆڵن بە پشتیوانی لە جاڕنامەی کەمترین داواکارییەکانی ٢٠ ڕێکخراوی پیشەیی و مەدەنی لە ئێران بەڕێوەچوو کە چەند مانگ لەمەوبەر بڵاوکرایەوە و پێشوازییەکی زۆر باشی لێکرا، هەروەها پێشوازییەکی باشی لێکرا. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری یەکێک بوو لەو حزبانەی کە پاڵپشتی و بەشداری کۆڕبەندەکەی کرد. بەڕای ئەوە گرنگی ئەم کۆڕبەندە چی بوو و بۆچی حیزب بەشداری تێدا کرد؟

حەمید تەقوایی: بەڕای من گرنگی ئەم کۆڕبەندە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە گرنگی و پێگەی میساقی ٢٠ ڕێکخراوی ناو کۆمەڵگەوە هەیە. بڵاوبوونەوەی ئەم جاڕنامەیە هەنگاوێکی گەورە بوو بە پێشەوە بۆ شۆڕشی ئێستا و بۆ هەموو ئەو خەڵکێک کە بەڕاستی ئازادی و ڕزگاریان لەم هەلومەرجە دەوێت. جاڕنامەکە داواکاری بنەڕەتی زۆر ڕوون و ئاشکرای وروژاندووە کە داواکاری کرێکاران و داواکاریی تەواوی خەڵکی پاڵنراوە بەرەو خوار هێڵی هەژاری، داواکاری هەموو ئەو خەڵکەیە کە ئازادییان دەوێت، داواکاری ژنانی خوازیاری

یەکسانی و مافە سەرەتاییە ئینسانییەکانی خۆیان دەوێت. لەم جاڕنامەیەدا دەتوانن خواستی گەنجان و خانەنشینان و هەموو چین و توێژەکانی ژیان ببینن. لە جاڕنامەکەدا پرس و ئازارەکانی بەشێوەیەکی زۆر ڕوون و بنچینەیی وروژاند و زۆر بە ڕوونی داواکاری پێشکەوتنخوازانە و پێشڕەویان ڕاگەیاند، کە دەکرێت بڵێین دەنگی شۆڕشی ژن و ژیان ئازادی و ئاڵای ئەم شۆڕشەیە.

گرنگییەکی تری جاڕنامەکە ئەوەیە کە ئەو هێزانەی بڵاویان کردەتەوە، ڕێکخراوی ناسراو و متمانەپێکراوی کرێکاران، خوێندکاران، خانەنشینان، مامۆستایان، ڕێکخراو و چالاکوانانن کە مێژوویەکیان لە کۆمەڵگادا هەیە و ئەمەش شکۆیەکی تایبەت و سەنگێکی تایبەت. دەدات بە جاڕنامەکە دوای بڵاوبوونەوەی جاڕنامەی ۲۰ ڕێکخراو ، دەیان گرووپ و ڕێکخراوی خوێندکاری و یەکێتیی پزیشکان و گەنجانی گەڕەک و ڕێکخراوەکانی داکۆکی لە مافی ژنان چالاک و بەشدار لە بزووتنەوەی شۆڕشی ئێستاشدا لە بەیاننامەیەکی هاوبەشدا پشتیوانی خۆیان بۆ میساقەکە ڕاگەیاند. ئه م مانیفێسته له دڵی کۆمه ڵگاوه و له ناخی ناڕه زایه تییه کۆمه ڵایه تییه کانه وه سه رهه ڵده دات که زۆر پێش شۆڕشی ئه م دواییه به رده وام بوون.

بە لەبەرچاوگرتنی ئەم هەڵوێستەی جاڕنامە، بە سروشتی خۆی هەر جۆرە بزووتنەوەیەک بە پشتیوانیکردن لێی هەنگاوێکی ئەرێنییە و بە بەچوونی من کۆڕبەندی کۆڵن یەکێک بوو لە خاڵە بەرزەکانی ئەم پشتیوانییە. وەک ئاماژەت پێدا دەیان حزب و ڕێکخراوی جیاواز پاڵپشتی و بەشدارییان لە کۆنفرانسی کۆڵن کرد. زیاتر لە هەزار کەس پشتیوانی خۆیان بۆ ئەم گردبوونەوەیە ڕاگەیاند. هەندێکیان لە خودی کۆنفرانسەکەدا بەشدارییان کرد. خەڵکێکی زۆر لە ڕێگەی سۆشیال میدیاوە بەشداری کۆنفرانسەکەیان کرد. بەهەمان شێوە لە ئێرانەوە، لە زیندانەوە، چالاکانی بزووتنەوەی کرێکاری و بەشێک لە دامودەزگاکانیش کە جاڕنامەکەیان بڵاوکردەوە، پەیامیان بۆ کۆنفرانسەکە نارد و پێشوازییان لێکرد. بەم مانایە دەمەوێت بڵێم کۆنفرانسی کۆڵن بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی بوو بۆ بەرگریکردن لە جاڕنامەی ۲۰ ڕێکخراو؛ بزووتنەوەیەک کە بە شێوەیەکی بەرفراوان ئەم جاڕنامەی بەرز کردەوە، خستیە سەر مێز، سەرنجی بۆ خۆی ڕاکێشا، سەرنجی میدیاکانی ڕاکێشا و هتد. ئەمانە هەموو دەستکەوتەکانی ئەم کۆبونەوە بوون.

بەپێی ئەو وەسفانەی کە دامن، وەڵامی ئەو پرسیارە زۆر ڕوونە کە بۆچی حیزب بەشداری و پشتیوانی کرد. هەر لە سەرەتای بڵاوبوونەوەی جاڕنامەی ۲۰ ڕێکخراوەوە،حزبی ئێمە بە بەردەوامی و هەمەلایەنە پشتیوانی لێ کردووە و بەڵگەکانی وروژاندووە و ڕوونی کردووەتەوە و

شرۆڤەکردوە. جاڕنامە لە بانگەشەی حیزبدا جێگەی گرنگی هەبووە، لە تەلەفزیۆنی کەناڵ جەدیدەوە جێگەی تایبەتی هەبووە، ناساندن و پشتیوانی جاڕنامە، چاوپێکەوتن لەگەڵ دەیان کەس کراوە، پانێلی لەسەر ئەم بابەتە ساز کراوە و هتد .، هتد. بە پەیڕەوکردنی ئەم سیاسەتە، حزبی ئێمە پاڵپشتی و بەشداری کۆنفرانسی کۆڵنی کرد.

ئێمە پحزبێکی بەرگریکاری خۆڕاگر و یەکلاکەرەوەین، بێ هیچ گومانێک. ئێمە ئەو حیزبەین کە وەک مانیفێستی شۆڕشی ژن ژیان ئازادی بەرگریمان لە جاڕنامەش کردووە. بەڕای من هەڵوێستی ڕاستەقینەی جاڕنامەکە ئەمەیە. ئەمە زمانی شۆڕش و مانیفێست و ئاڵای شۆڕشە، هەربۆیە هەر جۆرە بزووتنەوەیەک بە پشتیوانی لەم جاڕنامەیە، بزووتنەوەیەکی پێشکەوتنخوازانە و ڕادیکاڵە بە ئاراستەی بەهێزکردنی شۆڕشی ژن ، ژیان، ئازادیدا.

حەسەنساڵحی: باست لە ڕووماڵی میدیای گشتی کرد. لە بی بی سی ڕاپۆرتێکم بینی کە دەڵێ چەپەکان لە ژێر یەک سەقفدا کۆبوونەتەوە. بەڵام ئەو جاڕنامەیەک کە دراوەتە دەرەوە تایبەت نییە بە چەپ. واتە مەساتەکە کە بەشە جیاوازەکانی کۆمەڵگە لە دژی کۆماری ئیسلامی یەکدەخات. ڕێکخەرانی ئەم کۆنفرانسەش بەدواداچوونیان بۆ چاوپێکەوتنەکان کرد و ڕایانگەیاند کە ئەمە جاڕنامەیەکە بۆ شۆڕش. بە لەبەرچاوگرتنی ئەمانە ئایا دەکرێ ئەم جاڕنامەیە بە بەڵگەنامەیەک هەژمار بکرێت بۆ دژایەتیکردنی ڕاست؟

حەمید تەقوایی: وەک ئاماژەم پێدا، جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراو مانیفێستی شۆڕشە. لانی کەم ئەمە هەڵسەنگاندن و ڕوونکردنەوەی حزبی ئێمەیە. ئەم جاڕنامەیە لە لایەن ٢٠ ڕێکخراوی دژ بە ڕاستەوە بڵاونەکرایەوە، دژی کۆماری ئیسلامی، دژی ئەو حکومەتەی کە دەیانەوێت بیڕووخێنن، بڵاوکراونەتەوە. کۆتایی تەوەرەکەی ئەوەندە قووڵ و ئینسانی و ڕادیکاڵە کە لە بەرەی چەپی کۆمەڵگادا دادەنرێت. سەرئەنجام داواکاری شۆڕشگێڕی و ڕادیکاڵە لەلایەن چەپ و سۆسیالیست و کۆمۆنیستەکانەوە دەوروژێنرێت. بەڵام ئەمە بەو مانایە نییە کە ئەم جاڕنامەیە تایبەتە بە چەپ. بەو مانایەی کە تەنیا هێزەکانی چەپ دەبێ یان دەتوانن پشتیوانی لێ بکەن. تەنها هەر ئەوەندە بەسە کە شەریف و ئازادیخواز بیت بۆ ئەوەی بەرگریکاری ئەم جاڕنامەیە بیت. تەنها پێویستە بەڕاستی یەکسانیت بوێت، دژی هەر جۆرە جیاکاری و ئیستغلالێک بیت بۆ ئەوەی بەرگریکاری جاڕنامەکە بیت.هەر ئەوەندە بەسە کە خوازیاری ڕووخانی تەواوی سیستمی کۆماری ئیسلامی و حوکمڕانی یەک لەسەدەکان و حوکمی مفتەخۆر و تاڵانچی و دز و چەوسانەوە و ئیستغلالکردنی کرێکاران و ڕاکێشانی زۆرینەی کۆمەڵگا بۆ ژێر هێڵی هەژاری بیت .خوازیاری ژێروو ژوورکردنی هەموو

سیستەمەکە بیت تا ببیتە پشتیوانی جاڕنامەکە و ئەمەش بە مانای زۆرینەی ڕەهای خەڵکی ئێران دێت. ئەو خەڵکەی هەستانەوە و ئاڵای شۆڕشی ژن ژیان ئازادیان هەڵکرد، لەوانە ژن، گەنج، هەشتاکان، کرێکار، خانەنشین، مامۆستا، کۆلکەزێڕینەکان، نەیارانی سزای لەسێدارەدان، لایەنگرانی ئازادی زیندانیانی سیاسی و هتد..هتد. ئەم بەشە مەزنەی کۆمەڵگا مەرج نییە هەمووی چەپ و کۆمۆنیست بێت بە بەرنامە و ڕوانگەیەکی سۆسیالیستییەوە، هەروەک دەکرێ لە بارەی حیزبێکی وەک حیزبی ئێمە و کۆمۆنیزم بە گشتی بگوترێ. بەڵام هەمووان لەگەڵ ئازادی و یەکسانیدان و لەگەڵ هەڵوەشاندنەوەی هەر جۆرەچەوسانەوە و هەر جۆرە ئیستغلالێک و هەر جۆرە دزی و تاڵانییەک و حکومەتی کاک ئاغای باڵای سەر و…هتد.
لە جاڕنامەکەدا هاتووە کە مرۆڤەکان هەرکاتێک بیانەوێت بتوانن دەسەڵات بڕوخێنن. واتە باسی حکومەتی شورایی کرا. باس لە تێکدانی هەر جۆرە دیکتاتۆریەتێک دەکرێت. باسی ئازادییە بێ مەرجەکان کراوە. ئەمانە داواکاری زۆرینەی زۆری خەڵکی ئێرانن کە ئەمڕۆ پێی دەوترێت ٩٩٪، هەربۆیە پێویستە بگوترێ جاڕنامەکە هی شۆڕشە. بۆ شۆڕشی ژن ژیان ئازادی دژی نەک هەر کۆماری ئیسلامی، بەڵکو دژی هەر جۆرە دیکتاتۆریەتێک، هەر جۆرە حکومەتێک لە سەرووی خەڵکەوە، هەر جۆرە ئابوورییەک لەسەر بنەمای چەسانەوە. ئەم جاڕنامەیە دژی ئەم دۆخەیە و بەم مانایە بە بڕوای من جاڕنامەیەکی شۆڕشگێڕانی□ لە دژی کۆماری ئیسلامی.
□ونە کە ئۆپۆزسیۆنی ڕاستڕەو و حزبە ڕاستڕەوەکان و هێزەکان بە گشتی ستراتیژێکی جیاواز پەیڕەو دەکەن کە پێویست ناکات لێرەدا بچمە ناو ئەم باسەوە. ئێمە پێشتر زۆر شتمان لەم بارەیەوە پێوتوون. بێگومان ئەو هێزانە هیچ نزیکایەتیەکیان لەگەڵ جاڕنامەی بیست ڕێکخراوەوە نییە، بەڵام ئەمە بەو مانایە نییە کە ئێمەجاڕنامە تەنیا بە ئاڵای حزب و تێکۆشەرانی چەپ دەزانین، بەڵکوجاڕنامە لە ڕاستیدا ئاڵای هەموو کرێکاران، هەموو ژنان، هەموو لاوانە و هەموو خەڵکی ئازادیخوازی ئێران. جاڕنامە بەڕاستی و بە شێوەیەکی با□تیانە ئاڵای شۆڕشی ژن ژیان ئازادییە لە بەرامبەر دەسەڵاتدارە سمفتەخۆرە لە سەدا یەکەکاندا.

حەسەن ساڵحی: لە سەرەتای قسەوباسەکەتاندا حاماژەتان بە گرنگی جاڕنامە کرد. ئەو پرسیارەی من هەمە ئەوەیە، ئایا ئەو هێزانەی بەشداریان لەم کۆڕبەندەکەدا کردووە، ئایا هەمان هەڵسەنگاندنیان بۆ پێگە و ڕۆڵی ئەم جاڕنامەیە هەیە؟

حەمید تەقوایی: پێموایە هەموو هێزەکان لە گرنگی ئەم جاڕنامەیە تێدەگەن. بەڵام لەڕووی ئەو هەڵوێستەی کە دەیدەن بە جاڕنامەکە، ڕوونکردنەوەیان چییە بە پەیوەندی نێوان جاڕنامە و شۆڕشی ئێستا، هەڵسەنگاندنیان چییە و هتد، بۆچوونەکان جیاوازن. وەک ئاماژەم پێدا هەڵسەنگاندنی حیزبی ئێمە ئەوەیە کەجاڕنامە ئاڵای شۆڕشە، مانیفێستی شۆڕشی ژن ژیان ئازادی و مانای سەرکەوتنەکەیەتی. مانای ڕاستەقینەی ڕووخاندن لەم جاڕنامەدا دەربڕدراوە، مانای ڕاستەقینەی ئازادی، مانای ڕاستەقینەی یەکسانی، لەم جاڕنامەدایە، هەرچەندە لە ئاستی تیۆری و شیکاریدا نییە، بەڵکو وەک بەڵگەنامەیەکی سیاسیە. ئەمە هەڵسەنگاندنی ئێمەیە. هیوادارم هێزەکانی تری چەپ هەمان هەڵسەنگاندنیان هەبێت. لەوەتەی جاڕنامەکە دەرچووە، حزبی ئێمەش بەهەمان ڕوونکردنەوە پاڵپشتی دەکات، بەڵام نەمبینیوە حزبەکانی تریش بەو جۆرە ڕوونکردنەوە و هەڵسەنگاندنە پشتگیری میساقەکە بکەن. وەک چۆن هەڵسەنگاندنی شۆڕشی ژن ژیان ئازادی لە نێوان هێزەکاندا جیاوازە و تەنانەت ڕەنگە بۆچوونی جیاوازیان هەبێت سەبارەت بە دروشمی ژن ژیان ئازادی ، ئەم جیاوازیانە لە ڕوونکردنەوەی جاڕنامەکەدا دەبینین.

حەسەن ساڵحی: باس لەوە کرا کە بە شێوەیەکی سەرەکی هێزە چەپەکان بەشداری کۆنفرانسی کۆڵنیان کردووە. پرسیاری من ئەوەیە، ئایا ئەم جاڕنامەیە دەتوانێت ببێتە بنەمایەک بۆ یەکخستنی هێزە چەپەکان؟

حەمید تەقوای: ناکرێ جاڕنامە وەک بنەمایەک بۆ یەکڕیزی لایەنەکان هەژمار بکرێت، چونکە یەکڕیزیی هێزە چەپەکان پێویستی بە بەڵگەنامەی زۆر ستراتیژی و بنەڕەتیتر هەیە، هەروەها یەک میتۆدۆلۆژیا و یەک هێڵی ئاراستە ، کە لەم زەمینەیەدا جیاوازی بوونی هەیە لە نێوان حزبەکاندا. بەڵام جاڕنامەکە دەتوانێت یەکێک بێت لە تەوەرەکانی چالاکیی پراکتیکی هاوبەشی نێوان هێزەکان. به هه مان شێوه ڕۆحی به ڕێوه چوونی ئه م کۆبەندە دواجار کارێکی هاوبه ش بوو له نێوان ئه و هێزانه ی که کەمتر بینیومانن پێکه وه دانیشتبن. ئەم هێزانە کە بەزۆری جیاوازییەکانیان لە پەیوەندییەکانیان لەگەڵ یەکتردا بەرجەستە دەبن بە پشتیوانیکردن لە جاڕنامەکە کۆدەبوونەوە و ئەمەش کارێکی دیکە گرنگی ئەم جاڕنامەیە دەردەخات. کەواتە بەکورتی دەبێ بڵێم کە هەموو هێزە چەپەکان دەتوانن و پێم وایە دەبێ، ڕێکبخەن، یەکتر بگرن و بە هەمان ئاراستە لە دەوری میساقی کار و چالاکیی هاوبەش بە شێوازی جیاواز کار بکەن. لە هەمان کاتدا ناکۆکییەکانیان لە شوێنی خۆیاندایە و

هەر لایەنێک و هەر هێزێک دواجار ئەجێندای خۆی پەیڕەو دەکات. جاڕنامەکە دەتوانێت ئەم ڕۆڵە بگێڕێت و هیوادارم کۆڕبەندی کۆڵن یەکەم هەنگاو بێت بەرەو پشتیوانی هاوبەشی زیاتر بۆ جاڕنامەکە.

حەسەن ساڵحی: چ کردەوە و چالاکییەکی دیکە بۆ پشتیوانی لەم میساقی 20 پێکهاتە دەکرێت. باست لەوە کرد کە کۆنفرانسەکە هەنگاوێکی گرنگ بوو، بەڵام چ چالاکیەکی تر دەتوانرێت ئەنجام بدرێت؟

حەمید تەقوایی: بە بۆچوونی من پشتگیریی جاڕنامەکە لە زنجیرەیەک چالاکیی کرداریدا نیشان بدرێت. بەس نییە کە ڕاگەیاندنێک بکەین یان کۆنفرانسی پشتیوانی ڕێکبخەین و دواتر لە سیاسەتی ڕۆژانەماندا باسی جاڕنامەکە نەکرێ. وەک وتم هەر حزبێک بەرنامەی تایبەتی خۆی هەیە، بەڵام پایەیەکی گرنگی چالاکییە کردارییەکانی حزبەکان دەبێت ئەوە بێت کە ئەم جاڕنامەیە بە شێوازی جیاواز بەرزبکرێتەوە، لە کۆمەڵگادا بە زیندوویی بهێڵرێتەوە، ڕوونی بکاتەوە، بڕگە جیاوازەکانی بکەنە ئاڵای بزووتنەوە جیاوازەکان.

هەر بڕگەیەکی ئەم جاڕنامەیە پەیوەندی بە بزووتنەوەیەکی دیاریکراوی ناو کۆمەڵگەوە هەیە. داواکارییەکانی بزووتنەوەی ژنان، بزووتنەوەی دژ بە سزای لەسێدارەدان، بزووتنەوەی کرێکاری، بزووتنەوەی خانەنشینان، مامۆستایان، ژینگەپارێزان، پەلکەزێڕینەکان و هتد، هەموو ئەمانە لەم جاڕنامەیەدا دەربڕدراون.

لایەنگرانی ڕاستەقینەی بەردەوامی دیموکراسی و ئازادی، تێکۆشەرانی دژ بە دەزگای سەرکوتکەر، دژی زیندان و پەلەنی زیندانیانی سیاسی، دژی لەسێدارەدان، خەباتکارانی دژ بە سوپای پاسداران و مادەی هەشبەرەی ستەمکارەکانی حکومەت، نەیارانی ئەم دۆڵەی قووڵەی نێوان هەژاری و سەروەت و سامان، نەیارانی هەر جۆرێک لە دەسەڵات لە سەرووی خەڵکەوە و سەروو خەڵکەوە، هەموو ئەمانە لە بڕگە جیاوازەکانی ئەم جاڕنامەیەدا نوێنەرایەتی کراون.

پشتیوانیکردن لە جاڕنامە واتە پلانێکی دیاریکراوی کارکردن بۆ بەرزکردنەوە و بڵاوکردنەوەی تەوەر و بڕگەکانی جاڕنامە لە هەریەکێک لەو بزووتنەوەیانەدا. لە خۆپێشاندانەکانی دەرەوەی وڵات، لە شێوەی گرافیتی و دروشمی گردبوونەوە ناڕەزایەتییەکان و خۆپیشاندانی شەوانە لە ناوخۆی وڵاتدا، وەکو لافیتە و هاشتاگ و تراکت و ئایکۆنی ڕیکلام لەسەر پلاتفۆرمە جیاوازەکانی سۆشیال میدیا، دەتوانرێت بڕگەکانی جاڕنامەکە و خودی جاڕنامەکە وەک… مانیفێستێکی شۆڕش بە شێوازی جیاجیا، بخرێتەروو و ببرێتە دڵی کۆمەڵگەوە.

پشتگیری لە جاڕنامەکە تەنها لە ڕاگەیاندنی هەڵوێستێکدا سنووردار نەبێت. ناوەڕۆکی جاڕنامەکە بکرێتەوە و ڕوون بکرێتەوە. پێویستە هەڵوێستی دەربخرێت و پەیوەندییەکەی لەگەڵ شۆڕشی ژن ژیان ئازادیدا

نیشان بدرێت و چین و توێژە بەرفراوانەکانی کۆمەڵگا بانگهێشت بکرێن بۆ ئەوەی بچنە ناو ئەم جاڕنامەوە. ئەم جاڕنامە دەتوانێ نەک هەر هەزاران، بەڵکو سەدان هەزار و ملیۆنان لایەنگری هەبێت. ئەمەش بە ئەگەرێکی زۆرەوە تەواو ئەگەری هەیە. پێویستە ئەمە بکرێتە واقیع و هەموو لایەنگرانی جاڕنامەکە و بە تایبەت چەپی حزبی کە پشتیوانی جاڕنامەکە دەکەن، لە چالاکییەکانی ڕۆژانەیاندا ئەمە بکەنە ئامانج و ئەم جاڕنامەیە بکەینە ئاڵای زەرینەی خەڵکی ئێران و ئاڵای بزووتنەوە.ناڕەزایەتییەکان لە کۆمەڵگەی ئێراندا. ئەمە مومکینە و ئەمە ئەو ئامانجەیە کە پحزبی ئێمە بەدوایدا دەگەڕێت و هیوادارم هەموو ئەو هێزانەی بەرگری لە جاڕنامەکە دەکەن ئەم ئامانجە کردەییە بخەنە کارنامەی خۆیانەوە.

حەسەن ساڵحی: لە کۆتاییدا باشە کە ئاڕاستەی میساقێکی دیکە بکرێت کە ئەویش گرنگە. مەبەستم لە جاڕنامەی "داواکارییە پێشکەوتنخوازەکانی ژنانی ئێران"، کە دوای بڵاوبوونەوەی جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراو بڵاوکرایەوە. وە ژمارەیەکی بەرچاو لە چالاکانی کۆمەڵایەتی بە تایبەت داکۆکیکارانی مافی ژنان واژۆیان لەسەر کرد. شۆڕشی ئێستا شۆڕشێکی ژنانە و داخوازییەکانی ژنان بەشێکی گرنگ لە شۆڕشی ژیانی ئازادانەی ژنان پێکدەهێنن. لەم ڕوانگەیەوە ئەم جاڕنامە شایەنی سەرنجە. بەچوونی ئێوە چییە لەسەر چۆنیەتی بەهێزکردنی ئەم جاڕنامەیە؟

حەمید تەقوایی: بەڵێ، وەک خۆت وتت، بەڵگەنامەیەکی دیکە هەیە کە پێگەیەکی گرنگی هەیە لە شۆڕشدا، ئەویش "جاڕنامەی داواکارییەکان بۆ پێشخستنی ژنانی ئێرانە". ناوی تەواوی ئەمەیە. ئەم جاڕنامەیە ڕۆژێک پێش ڕۆژی ٨ی مارس ڕۆژی جیهانی ژنان بڵاوکرایەوە و پێشوازی لێکرا، بەڵام پێویستە زیاتر لەمە بزانرێت. پێویستە زیاتر لەمانە بەرز بکرێنەوە. دەتوانرێت هێزی زیاتر لە دەوری ئەم بەڵگەنامەیە ڕابکێشرێت.

دوای بڵاوبوونەوەی ئەم جاڕنامەیە،حزبی ئێمە هەر لە سەرەتاوە پشتیوانی لێکرد و بە بەڵگەنامەیەکی تەواوکەری جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراوی زانی. ئەم بەڵگەنامەیە بە شێوەیەکی کردەیی بڕگەکانی پەیوەست بە مافەکانی ژنان لە جاڕنامەی ٢٠ ڕێکخراودا فراوانتر کرد و داواکارییەکانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنانی بە شێوەیەکی هەمەلایەنە و بە تەواوی خستەڕوو. دەکرێت بە بڕگەکانی تریش هەمان شت بکرێت، بەڵام وەک خۆت وتت ئاخر پرسی ژن مەسەلەی سەرەکی شۆڕشە و ئەم شۆڕشە بە دروشمی سەرەکی ژن ژیان ئازادی و ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر بە مافی ژن دەستی پێکرد. ئێستاش دەبینین بزووتنەوەی بێ حیجابی بزووتنەوەیەکی بەربڵاو و بەهێزە لە

کۆمەڵگادا، کە بەڕاستی دەسەڵاتی بێ ئومێد و بەدەسەڵات کردووە. ڕوونە کە بەرەنگاربوونەوەی بێمافی ژنان پرسێکی هەنووکەیی و گرنگە و جێی خۆیەتی کە بە تایبەتی لەم دۆخەدا بە هەمان هێزی جاڕنامەی۲۰ ڕێکخراو پشتیوانی لە جاڕنامەی داخوازی پێشکەوتنخوازانەی ژنان بکرێت. هیوادارم بتوانین پلان و ڕێکخستنی کۆنفرانسێکی هاوشێوەی کۆنفرانسی گشتی بۆ پشتیوانی لە جاڕنامەی پێشکەوتنخوازانەی داواکارییە پێشکەوتنخوازەکانی ژنان دابنێین. ئەم جاڕنامەیە لە چالاکی و خەباتی ڕۆژانەماندا پێگەیەکی تایبەتی هەبێت. زۆر گرنگە سەرنجی هەموو کۆمەڵگا لە ناوەوە و دەرەوەی وڵات بۆ ئەم جاڕنامەیە ڕابکێشین. بەڕای من دوو بەڵگەنامەی جاڕنامەی کەمترین داواکاری بیست ڕێکخراو و جاڕنامەی داواکاری پێشکەوتنخوازی ژنان دەتوانن بەباشی نوێنەرایەتی شۆڕشی ژن ژیان ئازادی بکەن و ئاڵای پێشەنگی ئەم شۆڕشە بن.

۲۵ی ئەپرێلی ۲۰۲۳، ۵ی ئەردیبەهەشتی ۱۴۰۲

پەیوەندیەکانی تورکیا بە وەلاتانی دراوسێ.. ئەیهان جادر سۆفی

دوای راگەیاندنی کۆماری تورکیا لەساڵی ۱۹۲۳ پەیوەندی دیبلۆماسی لەگەڵ وەلاتانی دراوسێ بەسترا چەندین پەیمانی لەگەڵ وەلاتانی دەوروبەری بەستی بۆ چارەسەرکردنی کێشە و گرفتەکان و پێشکەوتنی تورکیا بەستبوو .

پەیوەندی تورکیا لەگەڵ عێراق: دەکەم پەیوەندیەکە ئەوە بوو کە کێشەی ویلایەتی موسل بوو چونکە موسل لە ساڵی ۱۹۱۸ لە لایەن بەریتانیا داگیر کرابوو . موسل ناوچەیەکی دەوڵەمەند بوو لە نەوت وە هەرووها ئەم کێشەیە لە ساڵی ۱۹۲٤ بەریتانیا جەختی لە گرێدانی موسل بە عێراقەوە کرد پێشنیازی تورکیایان کرد بەڵام رەتیکردەوە کا تەکلایەنەکان رێکەوتن مەسەلەکە راوەنەی کۆمەڵەی گەلان کرا لە جنێف کە هێشتا تورکیا تێدا ئەندام نەبوو وە لە ۱۹۲٤ چەندین

پێکدادان لە نێوان تورکیا و هێزەکانی بەریتانیا روویدا کە بەریتانیا داوای کشانەوەی تورکیا کرد لە ناوچەکان و سنورێکی کاتی لە نێوان هەردوو لا پێکهێنا ١٩٢٥ کۆمەڵەی گەلان بریاری دا کە موسل بخرێتە سەر عێراق وە تورکیا ئەم بریارە پەسەندکرد لە ساڵی ١٩٢٦ لە بەرامبەر وەرگرتنی سەدی ١٠ نەوتی موسل بۆ ماوەی ٢٥ ساڵ.

پەیوەندی لەگەڵ ئیران : پەیوەندیەکی دۆستایەتی لە نێواندا هەبوو ئەم پەیوەندیە لە ٢٢نیسانی ١٩٢٦ واژۆ کرا وە هەردوو لا لە پەیمانەکەدا ڕێککەوتن لەسەر ڕێگەنەدان بە دامەزراندنی ڕێکخراوە گروپێک هەرووها پێش ئەم پەیمانە واژۆبکرێت پەیوەندیەکە پێشکەوتنی بەخۆوە بینیوە سەردانی وەزیری دەرەوەی ئیران تەیمورتاش لە پایزی ١٩٢٦ واژۆکردنی پرۆتۆکۆلێکی کاتی لە ٢ی کانوونی دووەمی ١٩٢٧ لە نێوان تورکیا وئیران دامەزراند وە پەیوەندی تەلەگرافیی لە نێوان ئەنکەرە و تاران لە ساڵی ١٩٢٨ دامەزراند . هەرووها بە هۆی جموجۆڵی گرپی چەکدارەکان لە سەر سنورەکان بەتایبەتی جموجۆڵی گروپە کوردەکان بە سەر بنکەی تورکیا ئەم پەیوەندی لەساڵی ١٩٣٠ توشی تەنگەژە بوو تورکیا ئیرانی تۆمەتباری دەکرد بە فەرمۆشکردنی بەرپرسیارێتی لەسەر سنورەکان بەڵام زۆری پێنەچوو پەیوەندیەکە وەکو جاران لێهاتەوە وەزیری دەرەوەی تورکیا لە ١٧ی کانوونی دووەمی ١٩٣٢ سەردانی تارانی کرد لە ٢٣ی هەمان مانگ پەیمانی سنور لە نێوان هەردوو لا بەسترا بۆ نەهێشتنی کێشەکان لە نێوانیاندا.

ڕێککەوتننامەی سەعد ئاباد :ئەم پەیمانە لە نێوان تورکیا و ئیران و عێراق و ئەفغانستان لە ٨ی تەموزی ١٩٣٧ بەسترا ئەم پەیمانە بە پەیمانی چوار قۆلی دادەنرا ئەم پەیمانە بەسترا بە مەستی گفتوگۆ بکەن بە چارەسەر کردنی ئەو کێشانەی کە زیان بەرژەوەندی ئەو لایەنانی دەگەیەنن هەرووها پەیمان بدەن هیچ لایەنێک پەنا نەبات بۆ لایەکی تر هیچ چالاکیەکی سیاسی پەیڕەو نەکات هەمیشە لە ئاشتی دابن.

پەیوەندی لەگەڵ سوریا :کێشەی هاتای کە لە ساڵی ١٩٣٦ فەرەنسا رایگەیاند کە سەربەخۆی سوریا کە هاتای بخاتە سەر دەوڵەتی نوێی سوریا ئەمەش بە کۆمەڵگەی تورکیا قوت نەدەچوو کێشەکە خرایە بەردەم کۆمەڵەی گەلان لە١٩٣٧ ڕەوانەی هەرێم کرد بەریتانیا لەوە نیگەران بوو کە لە ئاست مەترسی ئیتالیەکان کەلێن بکەوێتە نیوان تورکیا وفەرەنسیەکان هەر بۆ یەکدی نەوانیان تا گەیشتنە ڕێککەوتنێک کە هاتایی بوە قەوارەیەکی سەربەخۆ پارێزەرانی نێودەوڵەتی دەستورێکیان بۆدانا بە هەڵبژاردن لە ئەیلوولی ١٩٣٨ئەنجام دا

بەزۆرینەیەکی کەمی تورکی واتە ٢٢لە ٤٠ کورسی پەرلەمان کۆتای هات پەرلەمانی نوێ سەربەخۆی هاتای راگەیاند نزیکە ساڵێک لە ١٩٣٩ ئەو دەوڵەتە لەگەڵ تورکیا راگەیاند ئەوەی تەرەیی مەزنی سوریەکانی لەکەوتەوە تا ئەمرۆش ئەم ناوچەیە بەشک لە سوریا دادەنێن لەسەر نەخشە.

پەیوەندی لەگەڵ یۆنان : کۆتایی١٩٢٠کان و سەرتایی ١٩٣٠کان پەرسەندنەکی پلە بەپلەچاکبوونی پەیوەندییەکانی تورکیای لەگەل ولاتانی دەوروبەردا بەخۆوەبینی پەیمانەکی هێرش نەکرد سەرێیەک،لەگەل ئیتالیا لە ساڵی ١٩٣٨مۆرکرا . هەورەها بۆ تێکۆشانی رێژەیی دپلۆماتی ئیتالی .ئاشتیش لەگەل یۆناندا پێکهات . لە ئۆکتوبەری ١٩٣٠ دوا سەنگەی ترس هاوبەش لە یەکێتیخوازیی بولگارییەکان . رێکەوتننامەیکی دەستایەتی لەگەل یۆناندا مۆرکرا . پاش چەند کۆنفرانسێک لە بالکان،. لە لەسالی ـ١٩٣٤دا، پەیماننامەی بالکان لەگەل یۆناندا . یۆگۆسلاڤیا. رۆمانیا. تۆرکیاش وەک ئەندامەکی مۆرکرا .

دەرئەنجام:

لێرەدا بۆمان دەرکەوت کە یەکەمین پەیمانی دەستایەتی لە نێوان تورکیا و ئێران لە ٢٢ ی نیسانی ١٩٢٦ هاتە واژۆ کردن ، وە بەهۆی شۆرشەکانی کوردەوە لە تورکیا لە سالی ١٩٣٠ پەیوەندیەکانی نێوان تورکیا و ئێران دوچاری تەنگەژە بوەوە . بەهۆی ئەوەی تورکیا ئێرانی تۆمەت بار کرد بە کەمتەرخەمی لە پاراستنی سنورەکانیان ، وە بۆمان دەکەوت کە رێکەوتن نامەی سەعد ئاباد لە نێوان چوار ولات لە سالی ١٩٣٧ کۆشکی سەعد ئاباد لە تاران مۆر کرا بە دروست بونی هاوپەیمانیەتیە ئەو ولاتانەی ئاماژەمان پێ کردن ، هەروەها کێشەی ویلایەتی موسل کە ئەو کێشەیەبوو تورکیا لەگەل بەریتانیا لەسەر موسل هەیبوو کە ئەو هەرێمە بە نەوت دەولەمەند بوو هەروەها بریاری کۆمەلەی گەلان لە سالی ١٩٢٥ بریاری دا کە تورکیا لە سەدا ١٠ی نەوتی ویلایەتەکەی بۆ ماوەی ٢٥ سال پێ بدرێ لە ئەوش لە بەرامبەردا واز لە خواستەکانی ئەو هەرێمە بێنێت لەکۆتایدا هاتای خرایە سەر سوریا وتورکیاش ناچاربوو کەقبوڵی بکات.

تورکیا لەئەنجامی ڕیکەوتنامەی دەستانە لەگەڵ یۆنان توانی مەترسی لەسەر خۆرئاوای تورکیا دوربخاتەوە.

ڕۆڵی تورکیا لە دیاریکردنی هێلی 36.. شەوقی ملا احمد

لە 23 کانونی دوەمی سال□ی 1980 سەرۆکی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا جێمی کارتر ل□ بەردەم کۆنگرێسی ئەمریکا وەستا گوتی ” هەر هەوڵێک لە هەر لایەنێک بێ بۆ دەستگرتن ودروست کردنی هێزێک ل□ ناوچەی کەنداو لە تێڕوانینی ئەمریکا هێرشە بۆسەر بەرژەوەندیەکانی ئەمریکا بۆیە بەهەر شێوەیەک بێت دژی دەوەستینەوە هەتا ئەگەر بژادەی بەکار هێنانێ هێزیش بێت”.
وتەانی کارتر ئەوکات ئاماژە بوون بۆ جولەکانی حکومەتی عێراق کە لە هەوڵی فراوانکردنی هێز وسنوری دەدا، لەو هەوڵانەش هێرش کردنە سەر ئێران و دواتریش کوێت ئاماژەی ڕوون بوون بۆ وتەکانی کارتر، عێراق لە تێڕوانینی ئەمریکا بەخالی گرینگی بەرژەوەندیەکانی دەدەنرا چونکە بە ستراتیژترین ناوچەی کەنداو هەژمار دەکرێت بەتایبەت بەهۆێ بەرزترین یەدەگی وزە لە خاکەکەیدا.
هەربۆیە پاش جەنگی کەنداوی دووەم و شۆرەش وڕاپەرینەکانی کوردستان وکۆڕەوە مڵیۆنیەکەی کووردانی باکوری عێراق ئەمریکا هەڵی ئەوەی بۆ ڕەخسا کە دەرگایەک بۆ بەیهێنانی بەرژەوەندیەکانی بکاتەوە بەهاوکاری ئەنجوومەنی ئاسایش. دوای ئەوەی وولاتی فەرەنسا پڕۆژەی ناوچەی دژە فرینی پێشکەشی ئەنجومەنەکە کرد بۆ سەپاندنی ناوچەی دژە فڕین بەسەر بەشێک لە ناوچە جیاوارەکانی عێراق. لەوانەش باکوری وڵات کە ئێستا ناوچە سنوریەکانی هەرێم دەگرێتەوە. بڕیارەکە بە زۆرینەی دەنگ چووە بواری جێ بەجێ کردن.
ئێستا سی ودوو سال□ ت□دەپەڕێت بەسەر بڕیاری (688)ی ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی. دوای ئەوەی خەلکی کوردستان بڕیاری ڕاپەرینە مەزن وشکۆدارەکەی ئ□اداری 1991 دا، تــوانی هێــزە داگیــرکەر ودڕندانەکەی بەعسی شۆڤینی لە کوردستان وەر بنێت، دوای قوستنەوەی دەرفەتی شڵەژاوی حکومەتی عێراق لەدوای شەڕی داگیرکردنی وڵاتی کوێت. سوپای عێراقی ئەوکات لە بەهاری 1991 دا خۆی ڕێکخستەوە بۆ گەڕانەوە بۆ باشور و ڕایگەیاند دەگەڕێتەوە و تۆڵە دەکاتەوە، ئەمە کارێکیکرد کە زۆرینەی خەڵکی هەرێم بەرەو وڵاتانی دراوسێ بەڕێکەوتن و کە بە کۆڕەوە گەورەکە ناسراوە هەر ئەم کۆڕەوە بووە

هۆکاری سەرەکی کۆبوونەوە و بڕیاردانی ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی بوو.لە ڕۆژی 5ی نیسانی 1991 بڕیارێکی گرنگ و مێژوویی بە ژمارە (688) دەرکرد بۆ پاراستنی کورد لە هێرش و هەڕەشەکانی رژێمی عێراق، لە دانیشتنی ژمارە (2982) ئەنجومەنی ئاسایش بە زۆرینەی (10) دەنگ بڕیاری (688)ی دەرکرد و تەنها سێ وڵات لەگەڵ بڕیارەکە نەبوون و دوو ئەندامیش بێ بەلایەن بوون دەنگیان دا.

ئەم بڕیارە بە تەنها بریتی نەبوو لە پاراستنی کورد لەهەڕەشەکانی سەدام لەعێراقدا، بەڵکو هێڵێکی جیاکەرەوەشی لە نێوان کوردستان و بەشەکانی تری عێراق کە بە هێڵی (36) ناسراوە، ئەم بڕیارە بە دەستپێکێکی گرینگ دادەنرێت بۆ بەدیهێنانی مافە ڕەواکانی کورد کە دواتر زۆرینەیان بەدیهاتن، بەتایبەت دروست کردنی قەوارەی هەرێمی کوردستان دروست کردنی حکومەتێک کە زۆرینەی دەستەڵاتەکانی بەنی سەربەخۆییان لە دەهات.

دەرکردنی ئەم بڕیارە کوردی لە کوردستانی عێراقدا بردە قۆناغێکی نوێوە بەجۆرێک توانی هەر سێ پارێزگای هەولێرو سلێمانی و دهۆک وەک هەرێمێکی سیاسی و ئیداری جیاواز لە دەسەڵاتی حکومڕانی سەدام پێکبێنێت و کەوتە ژێر چاودێری ئەمریکاو کۆمەڵگەی نێودەوڵەتییەوە.

ئەگەر باس لە ڕۆڵی ولاتانی دراوسێ بکرێت لە ڕووداوەکانی ئەو کات دا دەبینین ئێران هەر لەسەرەتاوە پێشوازی لە ئاوارەکان کرد بێ هیچ ڕێگریەک سنورەکانی بۆ واڵا کردن، بەڵام تورکیا سەرەتا دەرگای بەسەر ئاوارەکاندا نەکردوە کە کە پەنایان بردبوە بەر سنورەکانی باکوری کوردستان و تورکیا، بەهۆیەوە ژمارەیەکی زۆر لە ئاوارەکان بەهۆی دۆخی نەگونجاوی تەندروستی وسەختی وساردی بێ خۆراکی گیانیان لە دەستدا، دواتر ڕێگای بۆ کردنەوە

هەروەها حکومەتی تورکیا دوای ماوەیەک ژمارەیەکی زۆر لە ئاوارەکانی گەڕاندەوە بۆ عێراق و ریکخراوەی لێبوردنی نێودەوڵەتی لە راپۆرتێکدا بڵاوی کردەوە؛ لە مانگی ئازار تا مانگی ئایاری (1991) نزیکەی (2584) ئاوارە بەبیانوی لێبوردنی گشتی حکومەتی سەدام، لەلایەن تورکیاوە رەوانەی عێراق کراونەتەوە.

هەموو ئەمانە پێمان دەڵێن کە حکومەتی ئەوکاتی تورکیا هیچ ڕۆڵێکی ئەرێنی وەهای نەبینی لە بەهاناوە چوونی کوردانی باکوری عێراق تەنها ئەوە نەبێت کە ڕێگەی دا کە فڕۆکەکانی هاوپەیمانان لە نێو خاکی تورکیا چاودێری جموجۆلی حکومەتی عێراقی بکەن لە ناوچەی دژە فڕیندا

بارودۆخی سیاسی تورکیا لەنێوان سالانی ١٩٤٦ تا ١٩٥٠.. فەنک ڕەمەزان حمد

دوای سەرهەڵدانی ئۆپۆزسیۆن لە ٢١ ی تەمموزی ١٩٤٦ یەکەم هەڵبژاردن ئەنجامدرا . ئەم هەڵبژاردنە لە چوارچێوەی فشارێکی زۆری پارتی گەلی کۆماری بەڕێوەچوو ، بەهۆی پێدانی بەرتیلی زۆر بە خەلک و ترساندنی خەلک . لە ٢٣ ی تەمموزی سالی ١٩٤٦ ئەنجامی هەڵبژاردن ئاشکرا کرا ، کە پارتی گەلی کۆماری ٢٩١ کورسی و پارتی دیموکرات ٦٢ کورسی و سەربەخۆکان ١٢ و پارتەکانی تر هیچیان بە دەست نەهێنا . دوای هەڵبژاردن کازم قەرەبەکر بە سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی و ڕەجەب بەکر بە سەرۆک وەزیران دانرا . سەردەمی ڕەجەب بەکر بە نوێنەری باڵی توندڕەو لە ناو پارتی گەلی کۆماری ناسرابوو . ئامانجی حکومەتەکەی لێدانی دەنگی رۆژنامەکانی ئۆپۆزسیۆن و دژایەتی کردنی دیموکراتی بوو ، لەم رووەشەوە توندڕەوەکانی ناو پارتی گەل پاڵپشتیان دەکرد .لەرووی سیاسەتی دەرەکی پەیوەندی توندی لەگەڵ ئەمریکادا هەبوو، لەپرۆژی ترومان هاوکاری لە ئەمریکا وەردەگرت. لە١٢ی تەموزی ١٩٤٧رێکەوتنی لەگەڵ ئەمریکا بەست ،لەرووی سیاسەتی ناوخۆی بریاری دا پەیوەندی نێوان کەرتی تایبەت و کەرتی حکومەت بەهێز بکات،دابەزاندنی نرخی لیرە بەرامبەر دۆلار، درێژکردنەوەی حوکمی عورفی، دەکرکردنی یاسای یەکێتی سەندیکای کارو خاوەنکارەکان لە١٩٤٧،لەئابی ١٩٤٧دەستی لەکارکێشایەوە.

لە تشرینی دووەمی ١٩٤٧حسن ساکای بووە سەرۆک وەزیران ،لەسیاسەتی دەرەکی هەوڵدان بە نزیک بوونەوە لە ئەمریکا. لە تەموزی ١٩٤٨رێککەوتننامەیەکی لەگەڵ ئەمریکا بەست بۆ وەرگرتنی هاوکاری لەپرۆژەی مارشال. دانانی بابەتی ئاینی لەقوتابخانەکان، ئەمەش لە حوزەیرانی ١٩٤٨ بەهۆی ململانێ وە دەستی لەکارکێشانەوەی خۆی راگەیاند.

حکومەتی شەمسەدین گۆناڵتای لەکانوونی دووەمی ١٩٤٩پێکهات ،هەولیداوە شکۆ بە پارتی گەلی کۆمار بگەرێتەوە، لەگەڵ پارتی دیمرکرات ڕێکەوتنامەی بەست لەشوباتی ١٩٥٠.

سیاسەتی تورکیا بەرامبەر بە ئایین
لەنێوان ساڵانی ١٩٤٧و١٩٥٠ بەھۆی سەرھەڵدانی ئۆپۆزسیۆن، رێگای خۆش کرد بۆ زیاد بوونی جموجۆلی ئاینی لە تورکیا. گەشەکردنی ئیسلامی سیاسی لەژیانی سیاسی تورکیا، باشترین رێگابوو بۆ رێگریکردن لە بڵاوبوونەوەی بیری کۆمۆنیزم و گەرانەوە بوو بۆ ئاین.

عوزر خوایی بۆ شیعر.. نەوزاد بەندی

دەمێکە شیعرم نەنوسیوە ..
دەمێکە لەم شەقامەدا ،
شیعری جوانتان نەبینیوە ..
شەقامەکەم ،
پڕ بووە لە دز و جەردە ..
هەر فریای ئەوە ئەکەوم ،
ئاگادارتان بکەمەوە و
لە ڕوویان هەڵماڵم پەردە ..

⋆ ⋆ ⋆

ئەوان حەز ئەکەن خەڵکەکە ،
دەست لەو خاکە هەڵگرن و
بە هەڵبەستەوە سەرقاڵ بن ..
بۆ ئەوەی هەر دەربەدەر و ..
هەر جەردە خاوەنی ماڵ بن ..

⋆ ⋆ ⋆

ئەوان لاوانیان ڕاهێنا ،
لەسەر سوکایەتی و جنێو ..
میدیایان پڕ کرد لە درۆ و ..
ڕۆژنامە نوسی وەکو دێو..

⋆ ⋆ ⋆

ئەبێ شیعر
جلی سەربازی لە بەرکا ..
کاسکێت و
بێری لەسەر کا ..
ببێ بە فیشەک
بە بڕنەو ..
هەر هیچ نەبێ ،
خەڵکەکە هەڵسێنێ لە خەو ..

نەوزاد بەندی

بەیاننامەی هاوبەشی هەردوو حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و کوردستان، سەبارەت بەپشتیوانیکردن لەمانگرتنی کرێکارانی ئێران!

بەپێی هەواڵێک کە حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێران/ حیکمەتیست (خەتی ڕەسمی)، بڵاویکردۆتەوە، چەندڕۆژ دەبێ شەپۆلێکی تازەی مانگرتنی کرێکارانی ئێران ل□ بەشێکی زۆر لەناوەندە پیشەسازیەکان، کە تا کاتی نوسینی ئەم بەیانە نزیکەی ٨٥ ناوەندی گرتۆتەوە، سەریهەڵداوە. مانگرتنە کرێکاریەکان ناوەندەکانی بەرهەمهێنانی نەوت و گاز و پترۆکیمیایی و ئاسن و پۆڵا، لەشارەکانی عەبادان، بوشەهیر و یەزد و دەیان شاری تری پیش□سازی گرتۆتەوە و کرێکاران پشتیوانی و یەکریزی خۆیان لەدەوری خواستی زیادکردنی کرێ بەڕێژەی ٧٩٪، بەدەستهێناوە و وەک هێزێکی یەکپارچەی چینایەتی ل□ بەرامبەر کۆمپانیاکان و کۆماری ئیسلامی ئێران ڕاوەستاون.

ئەم شەپۆلە لەمانگرتنی کرێکاران لەگەڵ ئەوەدا کە دەورەیەکی تازەو بەرەبەیانێکی نوێ و لاپەڕەیەکی تر لەخەباتی چینی کرێکاری ئێران

لەپێناو ژیانێکی ئازاد و شکۆمەندانە بەرەوپێش دەبات. هاوکات لەدرێژەی خۆیدا پایەکانی دەسەڵاتدارێتی چینی بۆرژوازی و حکومەتی ئیسلامی لەئێراندا لەرزاندوە.

بێگومان بەرەوپێشچونی چینی کرێکار لەئێران لەم خەباتەیدا، دەتوانێ نەک ڕا ب□ر□ی□کی چینایەتی و شۆڕشگێرانە و ئاسۆیەکی ڕۆشن بۆ سەرکەوتنی جوڵانەوەی شۆڕشگێرانەی جەماوەری زحمەتکێش دابینبکات، کە ڕۆژانە بۆ یەکسانی و بەدەستهێنانی خۆشگوزەرانی یەخەی کۆماری ئیسلامی گرتوە، بەڵکو نمونەیەکی سەرکەوتوانە و ئومێد بەخش لەخەباتی یەکگرتوانەی کرێکاران لەئاست ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بدات بەدەستەوەو لەلایەن کرێکاران و جەماوەری ناڕازیەوە، لەخەباتی خۆیاندا لەدژی دەسەڵاتە سەرکوتگەرو کۆنەپەرست و گەندەڵەکانی ناوچەکە بەدەستیەوە بگرن و وەک مەشخەڵێک بۆ گۆڕینی هاوکێشەی چینایەتی و بەدیهنانی گۆڕانکاری ڕیشەیی بەدەستیەوە بگرن.

هەردوو حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و کوردستان، سەرەڕای ئەوەی پشتیوانی بێدرێغی خۆیان لەم شەپۆلە لەمانگرتنی کرێکارانی ئێران و داخوازیەکانیان رادەگەیەنن، هاوکات سەرکەوتنی کرێکارانی ئێران و بەدیهاتنی خواسەتەکانیان بەسەرکەوتنێکی گەورە بۆ چینی کرێکار لەعێراق و کوردستان دەزانن. هەربۆیە هەردووحزب بانگەوازی چینی کرێکار لەعێراق و کوردستان دەکات کە پشتیوانی لێبکەن و لە سەنگەری خەباتی کرێکارانی ئێران لەدژی دەسەڵاتی سەرمایە لەئێراندا ڕابوەستن. نابێ کرێکارانی ئێران و مانگرتنەکانیان لەم جەنگە چینایەتیەدا بەتەنیا جێبھێڵرێن، بەربۆیە هەردوو حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق و کوردستان بە ئەرکی خۆیان دەزانن کە هاوپشتیەکی فراوانی کرێکاریی لەئاستی ناوخۆ و جیهاندا بۆلای ڕابکێشن و بەوپەڕی توانایانەوە بەم ئاڕاستی□ دەستبەکاربن. ئێمە خۆمان ب□ بەشێک لەئۆردوی کار و خەباتی ئەنتەرناسیونالیستی کرێکاری دەزانین و بەتەواوی تواناman□و□ لەپاڵ کرێکارانی ئێران و خەباتەکەیاندا رادەوەستین.

بژی هاوپشتی جیهانی کرێکاریی

سەرکەوێت خەبات و مانگرتنە کرێکاریەکان لەئێران

حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی کوردستان

٢٥ی نیسانی ٢٠٢٣